

10.04

Η μηχανή του χρόνου

Γλώσσα Ε' Δημοτικού

Σταξίδια στον χρόνο! Είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν; Μπορούμε να αλλάξουμε το παρελθόν; Τέτοιες ερωτήσεις μας βάζουν σε σκέψεις και μας ταξιδεύουν... με τη φαντασία! Σήμερα θα μάθουμε ένα σημαντικό ορθογραφικό σημάδι που μας βοηθά να γράφουμε σωστά:

τα διαλυτικά (").

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Τα διαλυτικά (")

Τα διαλυτικά (") είναι ένα ορθογραφικό σημάδι που μπαίνει πάνω από φωνήεν (ι ή υ) όταν δεν προφέρεται μαζί με το προηγούμενο φωνήεν. Έτσι δείχνουμε ότι το ι ή το υ προφέρεται ξεχωριστά, σαν -ι-.

Πότε ΔΕΝ βάζουμε διαλυτικά;

α) Όταν έχουμε συνδυασμούς φωνηέντων που δεν αποτελούν δίψηφα φωνήεντα.

π.χ. Μωυσής, διυλίζω, πρωί, γήινος κ.ά.

β) Όταν το προηγούμενο φωνήεν ανήκει σε δίψηφο φωνήεν.

π.χ. παλαικός, οδοποιία κ.ά.

γ) Όταν η χωριστή προφορά των δύο φωνηέντων γίνεται φανερή από τον τόνο.

π.χ. νεράιδα, δρύινος, γαΐδαρος (προσοχή: του γαϊδάρου).

-ΘΥΜΗΣΟΥ!

Τα διαλυτικά βάζονται πάντα πάνω από ι ή υ και ποτέ σε άλλο γράμμα.

Παραδείγματα

- χαϊδεύω
- θεϊκός
- ευνοϊκός
- μυϊκός
- καταπραϋντικός
- ξεϋφαίνω

Στα κεφαλαία γράμματα

Όταν γράφουμε μια λέξη με κεφαλαία γράμματα, βάζουμε πάντα διαλυτικά, γιατί δεν φαίνεται ο τόνος και μπορεί να μπερδευτεί η προφορά.

π.χ. (γαΐδαρος) **ΓΑΪΔΑΡΟΣ**, (πλάι) **ΠΛΑΪ**, (πλαϊνός) **ΠΛΑΪΝΟΣ**.

Μικρή ιστορία...

Αν είχα μια μηχανή του χρόνου, θα ταξίδευα στο παρελθόν για να δω πώς ζούσαν οι άνθρωποι, να γνωρίσω σπουδαίες στιγμές και να μάθω από την ιστορία τους!

Στόχος: Να χρησιμοποιώ σωστά τα διαλυτικά και να γράφω ξεκάθαρα!

1 Κύκλωσε τις λέξεις που έχουν διαλυτικά (").

θεϊκός

Μωυσής

οικονομία

ευνοϊκός

παλαικός

νεράιδα

διυλίζω

πρωί

πλαϊνός

ξεϋφαίνω

γαίδaros

γήινος

2 Βάλε διαλυτικά όπου χρειάζεται.

- Αυτός ο θεικος ανθρωπος μας βοηθησε.
.....
- Θέλω να καθισω εκει, πλαί στο παραθυρο.
.....
- Ο γαίδαρος μας εφαγε το χορταρι.
.....
- Η παλαικη εκκλησια ειναι πολυ ομορφη.
.....
- Το πρωί θα παμε εκδρομη στο βουνο.
.....

3 Συμπλήρωσε τα κενά με τη σωστή λέξη.

πλαϊνός

διυλίζω

ξεϋφαίνω

μυϊκός

ευνοϊκός

- Ο άνεμος φυσούσε δυνατά.
- Οι αθλητές κάνουν ασκήσεις για να δυναμώσουν τους τους.
- Με ένα ειδικό φίλτρο το νερό για να γίνει καθαρό.
- Η γιαγιά μου τα μαλλιά της με βελόνα και κλωστή.
- Οι καιρικές συνθήκες ήταν για την καλλιέργεια.

4 Διάβασε την πρόταση και γράψε σε ποια κατηγορία ανήκει.

α) όχι δίψηφο

β) δίψηφο

γ) φανερός τόνος

- A. Η παλαική πόλη έχει πολλά μνημεία.
- B. Θα ράψω το κουμπί στη στολή.
- Γ. Η νεράιδα χάρισε ένα μαγικό δώρο.
- Δ. Το πλοίο ταξιδεύει στα βαθιά νερά.
- E. Ο διυλιστής ελέγχει την ποιότητα του νερού.

5 Φαντάσου ότι έχεις μια μηχανή του χρόνου. Ποιό θα ήθελες να ταξιδέψεις;

Συμπλήρωσε το σύντομο ερωτηματολόγιο και βάλε ✓ στο κουτάκι που προτιμάς.

Ποιον χρόνο θα ήθελες να επισκεφθείς;

- α) Στην εποχή των δεινοσαύρων ☐
- β) Στην αρχαία Ελλάδα ☐
- γ) Στην Ελληνική Επανάσταση του 1821 ☐
- δ) Στο μέλλον ☐
- ε) Σε άλλο χρόνο ☐

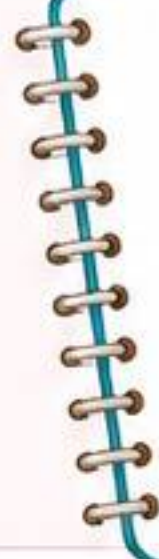
Γράψε ποιον: _____

6 Δημιουργική δραστηριότητα

Ζωγράφισε ή κόλλησε εικόνες και γράψε λίγες γραμμές για το ταξίδι σου στον χρόνο!

FUN FACT!

Η θεωρία της σχετικότητας του Αϊνστάιν δείχνει ότι ο χρόνος μπορεί να κυλά διαφορετικά ανάλογα με την ταχύτητα και τη βαρύτητα! Γι' αυτό, τα ταξίδια στον χρόνο μπορεί να μην είναι... εντελώς αδύνατα!

Ερώτηση για συζήτηση

Αν μπορούσες να αλλάξεις κάτι στο παρελθόν, τι θα ήταν αυτό και γιατί;

.....

.....

.....

ΜΗΝ ΞΕΧΝΑΣ!

Κάθε λέξη που γράφεις σωστά είναι ένα βήμα πιο κοντά στη γνώση και στην επιτυχία!

Συνέχισε να προσπαθείς, εσύ μπορείς!

Μπράβο σου!

